

Kronika městečka Budišova

Výpisky X

Příloha Budišovského zpravodaje 3/2018
27. 9. 2018

Kronika městečka Budišova X

1989

V červnu 1989 vznikla petice Několik vět upozorňující na kritický stav naší společnosti, kterou začali podepisovat zejména představitelé kulturního života a nakonec se pod ní shromáždilo 40 000 podpisů lidí nejrůznějšího věku a povolání.

Demonstrace

Dne 21. srpna bylo na Václavském náměstí při demonstraci zatčeno 320 československých a 50 cizích občanů. V následné demonstraci v centru Prahy bylo zraněno 12 osob a 149 osob zadrženo. Při demonstraci studentů 17. listopadu bylo zraněno nejméně 143 lidí, z toho řada těžce.

Prohlášení vlád k 21. srpnu 1968

Nová vláda ČSSR vydala stanovisko, v němž považuje vstup pěti států Varšavské smlouvy za porušení norem vztahů mezi suverénními státy. V podobném tónu se nesl protest představitelů BLR, Maďarska, NDR, Polska a SSSR na setkání v Moskvě dne 4. prosince, kdy se tyto státy shodly na prohlášení o nezákonném vstupu jejich vojsk do Československa v roce 1968 a vměšování se do vnitřních záležitostí svrchovaného státu, které musí být odsouzeno.

Politické změny v okolních státech

Přes 50 000 občanů NDR, kteří se zdržovali na zastupitelském úřadě NSR v Praze, odcestovalo zvláštními vlaky do NSR, další tisíce už před tím odešly přes otevřené maďarské hranice.

Německá demokratická republika

V NDR byl 18. října z funkce generálního tajemníka ÚV SED uvolněn Erich Honecker a další představitelé dřívějšího vedení ze strany vyloučeni, zvolen byl Egon Krenz.

Bulharsko

Na vlastní žádost byl 10. listopadu uvolněn Todor Živkov a na jeho místo zvolen Petr Mladenov.

Rumunsko

Demonstrace proti diktatuře Nicolae Ceausesca začala 21. prosince, po které došlo k pádu poslední a snad nejkrutější bašty stalinismu a komunismu.

Změny u nás

V pátek 29. prosince byl hlasy všech poslanců Federálního shromáždění zvolen prezidentem spisovatel a dramatik Václav Havel.

Rok 1989 v Budišově

proběhl celkem klidně. Dne 28. prosince byli na shromáždění Občanského fóra za mluvčí navrženi a zvoleni: Antonín Jaroš, Budišov 255; Radka Kašparová, Budišov č. 273; Stanislava Křehlíková, Budišov č. 283; Ing. Ladislav Dokulil, Budišov č. 278; Karel Svoboda, Budišov č. 66; František Pospíšil, Budišov 234; Miroslav Škarek, Budišov č. 16 a Jan Řihák, Budišov č. 295. Ke dni 28. 12. se k Občanskému fóru přihlásilo 137 občanů.

Matrika

V roce 1989 bylo v Budišově na MNV uzavřeno 11 sňatků.

Mateřská škola

Mateřskou školu navštěvuje celkem 96 dětí. Provoz školy byl od začátku ztěžován nedostatkem pitné vody, stávající studna nestačila. Z těchto důvodů byla mateřská škola od 30. ledna do 3. února uzavřena a bylo provedeno prohloubení studny. Náhradní provoz byl v mateřské škole Nárameč.

Základní škola

Personální složení školy: PaedDr. Michal Scigiel – ředitel, Josef Suchánek – zástupce ředitele, Marie Kašparová – výchovná poradkyně.

Učitelský sbor: Marie Holasová, Jitka Svobodová, Eduard Rambousek, Anna Tůmová – vedoucí vych. školní družiny, Ilona Pavlíková a Hana Stará – školní družina a Jana Strnadová, skupinová vedoucí PO.

Srážky za období duben až listopad 1989:

duben 75,6 mm; květen 45,6 mm; červen 71,8 mm; červenec 59,9 mm; srpen 49,6 mm; září 48,87 mm; říjen 18,9 mm a listopad 15,1 mm.

Celoroční přehled srážek v letech 1976–1989:

1976 – 370,3 mm; 1977 – 400,6 mm; 1978 – 313,7 mm; 1979 – 374,1 mm; 1980 – 347,5 mm; 1981 – 366,9 mm; 1982 – 319,2 mm; 1983 – 366,1 mm; 1984 – 384,9 mm; 1985 – 550,1 mm; 1986 – 504,5 mm; 1987 – 463,0 mm; 1988 – 347,5 mm a 1989 – 385,3 mm

Stavební úpravy

Pro zásobování vodou budoucího zdravotního střediska byl proveden hloubkový vrt 40 m o průměru 25 cm. Dle zkoušky je jeho vydatnost 0,45 l/sec.

Z důvodů nedostatku vody v nové mateřské škole bylo nutno prohloubit stávající studnu z 10 m na 15,5 m.

Bylo uskutečněno odbahnění Horního rybníka v Panské zahradě nákladem 195 000 Kčs a bylo vyvezeno celkem 2300 m³ bahna, u hráze měla vrstva bahna výšku 2,5 m. Odbahnění prováděla firma Agrostav Třebíč a sdruženými prostředky se na této akci podílely Škrobárny Žďár nad Sázavou.

1990

Hudební soutěž v Kraslicích

Ve dnech 18.–23. června se uskutečnila v Kraslicích III. umělecká interpretační soutěž pro obory: flétna, hoboj, klarinet a fagot. Soutěž skončila velkým úspěchem pro našeho občana Jiřího Sedláčka, posluchače VI. roč. brněnské konzervatoře v oboru klarinet, kde zvítězil.

Významné návštěvy

Jan Pavel II.

Dne 21. dubna přiletělo zvláštní letadlo se Svatým otcem do Prahy. Přijal jej prezident Václav Havel a pražský arcibiskup František kardinál Tomášek. Ve stejný den odsloužil Jan Pavel II. mši svatou na Letné a v následujících dnech na Velehradě a v Bratislavě.

Matka Tereza

Uprostřed května přijal na Pražském hradě prezident Václav Havel Matku Terezu z Kalkaty, která v devadesátých zemích světa zřídila domovy, kde se pečuje o ty nejbezmocnější.

George W. Bush

Na oficiální návštěvu naší republiky přiletěl 17. listopadu americký prezident George W. Bush s chotí Barbarou.

Matrika

V roce 1990 se v obřadní síni uskutečnilo 16 sňatků. Počet obyvatel k 31. 12. 1990 je 1134.

Dárci krve

Dne 17. října byla předána Vlastimilu Dítětovi jako prvnímu v obci zlatá plaketa za 43 odběrů. Mezi dalšími dárci s větším počtem odběrů jsou: František Klusáček 39, Ing. Milan Boček 27, Stanislav Toufar 26, Jiří Voborný 20, Pavel Kašpar 16, Miroslav Krška 15, Mgr. Milan Boček 14, Bohumil Rybníček 14 a Ladislav Eichler 10.

1991

Zemědělské družstvo

Nedostatek vody řešili zemědělci vybudováním nadzemního betonového vodojemu ve výšce 32 na „Nožičkovém kopci“.

Pro přidruženou výrobu byla v krátké době postavena dřevostavba za 2,4 miliony Kčs. Zatím není využita.

K 1. 1. 1992 obhospodařuje zemědělské družstvo 3 130 ha zemědělské půdy, z toho 2 795 ha půdy orné.

Počet členů včetně důchodců je 656, z toho trvale pracujících 339. Za rok se snížil počet pracovníků včetně pomáhajících o 62.

Živočišná výroba

Do živočišné výroby se promítly problémy s odbytem a nízkými cenami jatečných zvířat, zvláště skotu. Z toho důvodu byl snížen stav skotu o 274 kusů, z toho krav o 100 kusů. Naproti tomu se zvýšil stav prasat o 665 kusů, protože ceny jsou u nich ziskové.

Schůze rady MNV

Na schůzi dne 1. února bylo oznámeno, že JZD Vladislav a BOPO Třebíč vypověděly smlouvu o sdružených prostředcích na výstavbu zdravotní střediska v Budišově.

Na dubnové schůzi byl dán souhlas k odprodeji zahrady Jaroslava Ondřejky Augustinu Zezulovi.

Novým ředitelem školy se stal Antonín Jaroš.

Obecní zastupitelstvo

Členy zastupitelstva se stali: Ladislav Syrový, ČSL; Miroslav Škarek, ČSL; Rudolf Lysák, ČSL; Antonín Jaroš, OF; Milan Pavlíček, OF; Antonín Tesař ZD a ČSSZ; Jiří Tomšík, OF; Ing. Vlastimil Vrzal, OF; Bohumil Voneš, OF; Libuše Pospíšilová, OF; František Šabacký, ZD a ČSSZ; František Coufal, ZD a ČSSZ; Jiří Havlík KSČM; Alois Dítě a Vladimír Suchánek KSČM. Starostkou obce byla zvolena Libuše Pospíšilová a místostarostou Antonín Jaroš.

Matrika

V roce 1991 bylo v obřadní síni 11 sňatků.

Nejstarší občané: Marie Horká 92 let; František Vít 91 let; Anežka Valíčková 90 let a Josefa Machátová 89 let.

K 1. 1. 1992 měl Budišov 1158 obyvatel.

Změny v obchodní síti v Budišově

Rozběhla se malá privatizace a během roku se objevila řada nových obchodů.

Vznikl butik Věra (pí. Věra Doležalová, látky, kosmetické zboží, keramika, apod.)

Jednotné zemědělské družstvo změnilo název na Zemědělské družstvo. Byla zde otevřena potravinářská prodejna a pneuservis.

Byla otevřena nová prodejna potravin Ovona.

Jednota prodala pohostinství (dříve U Součků). Vyhovělo se žádosti Gustava Kazdy z Náměště nad Oslavou o jeho provozování.

Paní Kostecká je ochotna pronajímat místnost hospody dále, ne však k provozování pohostinství.

Soukromým se stal stánek PNS, byly privatizovány prodejna textilu (pí. Brestovská), obuv a hračky (pí. Poskočilová).

Nově vznikla prodejna Kvant (pí. Jurová – textil, kosmetika, nápoje a sběrna obuvi a prádla).

Výrobu drátěných košů si zavedla Ludmila Eichlerová.

Stolařství provozuje Miroslav Rybniček.

Služby nabízely dvě topenářské firmy: Joch, Pavlíček a Borůvka, Cabejšek.

Lihovar převzal do nájmu dosavadní správce Jiří Havlík.

Prodejnami Jednoty zůstávají obě potravinářské prodejny a prodejna řeznictví.

Zvýšení cen

Ceny po liberalizaci šly prudce nahoru. Např.: mléko 6 Kčs/l, máslo 20 Kčs, u všech mléčných výrobků došlo ke zdražení o více než 300 %. Dále: cukr 17 Kčs, rýže 19,50 Kčs, párky 45 Kčs/kg, syrové sádlo 26 Kčs, tvaroh ¼ kg 6,60 Kčs, mouka 7 Kčs, maso cca 60–70 Kčs/kg.

Místní poplatky

Daň ze psů byla stanovena ve výši 100 Kčs za jednoho psa, za 2. a dalšího psa 150 Kčs. Osamělé osoby nad 70 let jsou od poplatků osvobozeny.

Lihovar Budišov

V roce 1991 skončila kampaň 90/91 dnem 16. dubna 1991. Kampaň 91/92 byla zahájena 17. října a skončila 29. listopadu 1991.

Do konce roku byl lihovar v klidu, nebyl odbyt lihu. Provoz přecházel do pronájmu. Mimo dosavadního ředitele Jiřího Havlíka pracovali v lihovaru 4 zaměstnanci.

Za rok 1991 bylo vyrobeno 1423 hl absolutního alkoholu. Uvedené množství se vyrobilo z 388,54 tun obilí, převážně z žita. Brambory se nezpracovaly z důvodů vysoké výkupní cena a ekologického odpadu – odpadní vody, provoz není vybaven čističkou odpadních vod.

Název podniku do konce r. 1991 byl Škrobárny Havlíčkův Brod, státní podnik, závod Žďár nad Sázavou, provoz 253 Budišov. Od 1. ledna je podnik v pronájmu a nese název: Lihovar Budišov, spol. s r. o.

Středisko výroby krmných směsí

Od 2. 1. 1991 došlo ke sloučení nákupního skladu „Panská“ a výroby krmných směsí. Vzniklo středisko výroby krmných směsí. Vedoucím se stal Ing. Vlastimil Vrzal. VKS Budišov zajišťuje výrobu a dovoz směsí i do ZD Dolní Heřmanice, Státní statek Křižanov a ZD Osová Bítýška a Velká Bíteš.

Na středisku pracuje 17 pracovníků. Sušící zařízení u nákupního skladu je zrušeno – sušení obilí ve žních se provádí jen na síle v Krahulově.

Základní škola

Vedení školy

Ředitelem školy je Antonín Jaroš, zástupcem ředitele Jiří Hort, dále: Marie Kašparová, Marie Holasová (od 20. 3. 91 Miloslava Pospíšilová), Jiřina Štefaňáková, Anna Tůmová – školní družina, Jana Dvořáková – školní družina, Ilona Pavlíková, Alena Jarošová, Marie Nováčková, Martina Nevalová, Libor Štěpánek, Jiřina Štefániková, Ludmila Nováčková, Vladimíra Stará, Jitka Svobodová, Josef Suchánek, Marie Dosbabová, Eduard Rambousek, František Stonáček, Miloš Vávra, Pavla Šoukalová a Zdeněk Smrček.

Výuka náboženství

Stoupl počet žáků navštěvujících náboženství. Vyučovalo se v 6 odděleních v počtu 115 žáků od 1. do 8. třídy. Hodiny vedl P. Jan Slabý, farář v Budišově.

Výuka cizích jazyků

Dochází ke změně ve výuce cizích jazyků. Zcela se upustilo od výuky ruštiny a byla zavedena výuka jazyků anglického a německého. Angličtina byla svěřena uč. Marii Dosbabové s příslušnou aprobací, němčina uč. Janě Štefánikové a Jiřině Štefaňákové, které se pro jeho výuku připravují.

Od 1. září je zrušena funkce skupinové vedoucí PO na škole.

Mateřská škola v Hodově

V Hodově byla znovu zřízena mateřská škola. Vedoucí se stala paní Dostálová

Obnovení činnosti Junáka v Budišově

Dne 2. 12. 1989 došlo v Praze za účasti asi 4000 junáckých činovníků k obnovení činnosti československého Junáka.

Také v Budišově skautský oddíl již dříve působil v letech 1968–1970. Na zahajovací schůzce 19. dubna 1990 obnovil svoji činnost 1. oddíl Junáka pod vedením Ing. Milana Bočka a Vlastimila Dvořáka. V únoru 1990 pod vedením p. faráře Jana Slabého zahájil činnost 2. oddíl Junáka a 2. oddíl skauetek Budišov pod vedením Mgr. Miloslavy Ujčkové.

Výstava dřevěných plastik a fotografií

V prostorách knihovny na národním výboru proběhla dvoudenní výstava dřevěných objektů a prací Ing. arch. Josefa Hyzlera, dřevěných plastik Jana Šimka a fotografií Jana Barana.

Depozitář Moravského zemského muzea – zámek Budišov

Moravské zemské muzeum v Brně je druhou největší muzejní institucí v Československu založenou již v roce 1818. Má bohaté tradice ve vědecké, výzkumné, dokumentační, vzdělávací a kulturně výchovné práci. Ve střední Evropě patří k nejstarším muzeím s rozsáhlými sbírkami z různých oborů přírodních a společenských věd.

Za více než půldruhého století své existence prodělalo Moravské zemské muzeum rozsáhlé změny, které pomáhaly vytvářet z muzea významné středisko vědeckého života a umožnily vybudovat rozsáhlé sbírkové fondy na široké základně, mnohdy i celosvětové. K Moravskému zemskému muzeu patří kromě ústředních budov v Brně pod Petrovem i zámek Budišov.

V zoologickém depozitáři v Budišově, který Moravské zemské muzeum zpřístupnilo od 1. května 1991 veřejnosti, jsou, kromě druhů charakterizujících naši faunu, zastoupeny exempláře exotických ptáků, savců, obojživelníků, plazů a ryb. K nejcennějším patří např. rajky z Nové Guineje a severovýchodní Austrálie, kolibříci z amerického kontinentu, ledňáčci z tropických oblastí Ameriky, Afriky a Austrálie a tukani z amerických tropů. Ze savců nechybí ani lev, tygr, gepard, medvěd, ani atraktivní ptakopysk, ježura a vačice.

Významnou součástí v budišovském depozitáři jsou trofeje lovní zvěře a materiál získaný během loveckých výprav do Afriky, Asie a Kanady.

1992

Matrika

V roce 1992 bylo v obřadní síni obecního úřadu uzavřeno 11 sňatků a 4 sňatky byly uzavřeny v kostele. Od 1. 7. 1992 lze uzavírat sňatky buď církevní nebo civilní.

Soukromí zemědělci

Mezi největšími soukromými zemědělci v roce 1992 jsou:

Jan Bouzek, Valdíkov 70 ha; od roku 1990

Bohumil Němec, Valdíkov 70 ha; od roku 1990

Zdeněk Hospůdka, Nárameč 40 ha; od roku 1990 (má pronajatých 30 ha od Leonarda Vršky)

Stanislav Rouš, Kamenná 33 ha; od roku 1992

Ladislav Chyba, Budišov 10 ha; od roku 1992

Miroslav Sedláček, Hodov 22 ha; od roku 1991

Petr Košťál, Rohy 20 ha; od roku 1990

Obecní lesní pozemky

Z dostupných dokladů se zjišťuje, že obec má právo hospodařit na lesních pozemcích ve výměře 100 ha. Nevyřešený je spor, kdo je majitelem Lesní správy

Nedostatek vody

I v tomto roce přetrvává nedostatek pitné vody. Hladina spodních vod rok od roku klesá a její kvalita je ve většině případů nekvalitní, prohlubují se studně. Tam, kde dříve stačilo jít do hloubky 5–6 m, nyní je to již 10 a více metrů.

Snahou obce je najít dostatečný zdroj pitné vody, aby mohl být zbudován společný vodovod. Obecní úřad má zpracovanou studii na vyhledávání zdrojů pitné vody v katastru obce Budišov. Jedná se o vrty v hloubce 20–80 m.

Beseda s příslušníky letectva bojujících ve Velké Británii

Starostka obce paní Libuše Pospíšilová přivítala 13. března v obřadní síni obecního úřadu příslušníky čsl. letectva, bojující za II. svět. války ve Velké Británii. Poté se všichni odebrali k pomníku padlých, kde gen. Doležal a plk. Boček položili věnec.

Ve škole byla instalována výstava fotografií čsl. letců. V 17 hod byl v zaplněném sále promítnut dokumentární film Věrní zůstaneme. Následující besedy se zúčastnili:

gen. František Doležal – 311. čs. bomb. peruť RAF

plk. Emil Boček – 310. čsl. stíhací peruť RAF

mjr. Štěpán Antálek – 311. čs. peruť RAF

plk. Karel Batelka – 310. a 311. peruť RAF

plk. Jan Grygar – 311. čs. peruť RAF

mjr. František Živěta – 310. a 312. peruť RAF

MUDr. František Míček

Dne 24. srpna 1992 zemřel MUDr. František Míček, dlouholetý obvodní lékař v Budišově. Narodil se 6. 7. 1909 v Kojeticích na Moravě. Po absolvování Masarykovy univerzity v Brně, v letech 1927–1932, nastupuje v třebičské nemocnici. Zde působil až do roku 1937.

Do Budišova přichází 1. 9. 1937. Začínal v době, kdy budišovský obvod měl 32 obcí s počtem obyvatel přes 6000. V té době řádily záškrt, spála, epidemie břišního tyfu, případy dětské obrny. Při těchto epidemiích bylo nutno denně objíždět pacienty.

Byl aktivní v Místní organizaci Červeného kříže.

Jeho velkou zálibou bylo cestování. Od roku 1956 do roku 1984 projeli s manželkou spoustu zemí včetně Německa, Bulharska, Řecka, SSSR, Libanonu, Egypta atd. Se svými zážitky z těchto cest se dělil na mnoha besedách s občany.

Hasičská zbrojnice a kaplička v Mihoukovicích

V roce 1992 dochází k dokončení výstavby hasičské zbrojnice v Mihoukovicích. Slavnostní otevření se uskutečnilo 20. 9. Obec na tuto výstavbu zakoupila materiál v hodnotě 43 826 Kčs. Stavba byla hasiči a občany Mihoukovic postavena svépomocí.

Rovněž v tomto roce je ukončena rekonstrukce kapličky. Z obce dány finance v hodnotě 12 880 Kčs. Při této příležitosti je z obce požadavek o zařazení kapličky do objektu památkově chráněných.

Myslivost

Od roku 1992 dochází k rozpadu mysliveckého sdružení, které bylo sloučeno z obcí Budišov, Hodov, Kamenná, Nárameč a Pyšel. Organizace Kamenná, Nárameč a Pyšel se osamostatnily. K odluce Budišova a Hodova nedošlo a od 1. 4. 1993 vzniklo nové myslivecké sdružení pod názvem MS Budišov s 54 členy.

Počet střelené zvěře za rok 1992

Černá zvěř 20 ks, srnčí zvěř 141 ks, zajáci 293 ks, bažanti 229 ks, kachny 502 ks, králíci 63 ks, holub hřivnáč 53 ks

Z ostatní zvěře: lišky 50 ks, kuny 20 ks, kočky 155 ks, psi 4 ks a jestřábi 8 ks

Mezi významné činnosti MS patří odchov bažantů. Bažantní kuřata se odchovávají „elektrickým kvočnami“ ve vagoně na Věteráku. Po sedmi týdnech věku se bažanti rozdělují na jednotlivá střediska, dále se prodávají jiným mysliveckým organizacím včetně Maďarska a Rakouska. Ze střediska Budišov a Hodov se bažanti vypouštějí do volné přírody. V roce 1992 bylo vypuštěno 851 ks bažantů.

Úmrtí

Koncem roku 1992 všechny zastihla nečekaná zpráva o úmrtí Mgr. Milana Bočka, který kromě jiného byl i kronikářem obce.

Rozpad federace

V průběhu celého roku 1992 je vedena snaha (především ze strany Slovenska) o rozpad Federativní republiky Československo na dva samostatné státy – Českou republiku a Slovenskou republiku. Je vedena řada jednání, jejichž cílem je tomuto rozpadu zabránit.

V závěru roku je patrné, že tento rozpad je nezadržitelný a od 1. ledna 1993 k němu skutečně dochází.

Poznámka: do konce roku 1991 psal kroniku Mgr. Milan Boček, od následujícího roku převzal kroniku Karel Pavlíček.

Příloha Budišovského zpravodaje č. 3/2018 www.mestysbudisov.cz/udalosti/budisovsky-zpravodaj
Samostatně neprodejné

Vydává: Úřad městyse Budišov, IČO 00289159, tel. 568 875 110, e-mail: obec@mestysbudisov

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 568 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 27. 9. 2018

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Jan Pospíšil, Velké Meziříčí